

Turíce, Sk 2, 1 - 11

Dnešná liturgia nám ponúka úryvok evanjelia, ktorý sme už čítali počas druhej veľkonočnej nedele. Preto sa dnes pristavíme pri prvom čítaní zo Skutkov apoštolov a budeme sa snažiť nájsť posolstvo dnešnej slávnosti práve tu. Aby sme ho avšak mohli správne pochopiť, musíme si najskôr vysvetliť to, čo nám zachytávajú dva podnety z evanjelia sv. Jána.

Prvý podnet nám ponúka dnešný úryvok evanjelia. Pripomína nám, že apoštoli boli v podvečer veľkonočnej nedele spolu. Boli desiat. Judáš ich opustil už skôr a chýba už aj Tomáš. Dvere domu boli zo strachu pred židmi dobre zaistené. Evanjelista Ján poznamenáva, že Vzkriesený Ježiš prišiel, stal si doprostred a povedal:

„Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.“ Keď to povedal, dýchol na nich a hovoril im: „Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“

Text doslova hovorí, že Ježiš dýchol „do nich“, nie ako hovorí náš preklad „na nich“. Je to dych, ktorý Vzkriesený chce, aby vstúpil do srdc učeníkov. A povedal: „Prijmite Ducha Svätého“. Všimnime si, že táto udalosť sa odohráva v podvečer Veľkonočnej nedele. Vzkriesený už vtedy daroval učeníkom svojho Ducha. Teda nie je to o 50 dní neskôr, ako to za chvíľu budeme počuť hovoriť od sv. Lukáša, autora Skutkoch apoštolov. Ako to? Uvidíme za chvíľu.

Druhý moment, kedy evanjelista Ján poznamenal, že Ježiš dáva svojho Ducha je okamih Kristovej smrti na Golgote. Sv. Ján poznamenáva, že Kristus po tom ako okúsil ocot, povedal: „Je dokonané“ – dokončil som misiú, ktorú mi Otec určil. Potom „naklonil hlavu“ a evanjelista sv. Marek hovorí: „vydýchol“ (Mk 15,37) a sv. Ján „odovzdal ducha“ (Jn 19, 30). V tom dychu – poslednom výdychu Ježiša, evanjelista Ján vníma okamih, v ktorom Kristus vylial na ľudstvo svojho Ducha. Pozrime sa na to lepšie, pretože toto rozhodujúci okamih histórie ľudstva. Všetko sa mení práve v tomto okamihu, keď do sveta vstúpila táto duchovná sila Ducha, ktorý oživoval celý život Ježiša z Nazareta.

Skúsme sa zamyslieť: Ak by Ježiš bol býval odišiel z tohto sveta, bol by nám nechal nádherný príklad života darovaného z lásky, uchovali by sme si nádhernú spomienku na jeho osobu, ale svet by pokračoval svojimi cestami rovnako ako dovtedy. Aby sme mohli žiť tak ako žil on, museli sme byť obohatení zvláštnou silou. Áno, je potrebná tá istá sila, tá istá schopnosť milovať alebo darovať život a to dokonca aj pre nepriateľa. To sa nedá z našej ľudskej prirodzenosti. Nie je v našej prirodzenosti robiť dobre aj tomu, kto nám urobil zle; nastaviť aj druhé líce, pomáhať nepriateľovi ktorý nás pokračuje nenávidieť ešte aj vtedy, keď mu my pomáhame. To nie je z našej biologickej prirodzenosti, ktorú zdieľame aj s inými živými tvormi. Naša biologická prirodzenosť nás nepodnecuje ku konaniu týmto smerom, ale práve opačným: Myslieť na seba samých, hľadať vlastné výhody, robiť to čo sa nám páči. Nepovzbudzuje nás myslieť na to, že najkrajší život je ten, ktorý je rozdáný pre iných.

Kde sa dá načerpať táto sila, ktorá umožnila Kristovi darovať celý svoj život? Dobrý príklad jednoducho nestačí. Je nevyhnutné, aby nám Ježiš odovzdal tú silu, ktorá Ho oživovala počas jeho života, ktorá je Jeho vlastným životom. Je nevyhnutné, aby človeku, ktorý pochádza z tejto zeme, bol darovaný nový život, ktorý pochádza z nebies, ktorý prichádza od Boha.

Samotný život je posvätný a to nám zjavila napr. aj nepodmienečná láska Ježiša. Ak by si však bol býval zobral so sebou do nebies aj túto posvätnú silu, ktorá je jeho vlastným životom, svet by bol býval rovnaký ako predtým. Ježiš by bol býval zanechal iba dobrý príklad. To však nie je pravda. Ježiš sám hovorí, že je nevyhnutné nové narodenie, nie zo zeme, ale z nebies. To je to, čo povedal Ježiš v rozhovore s Nikodémom: „*Čo sa narodilo z tela, je telo. Musíte sa znova narodiť ... z vody a z Ducha.*“ (Jn 3,5-7). Bolo to na Kalvárii, keď Ježiš ukončil svoje poslanie a odovzdal ľudstvu svojho Ducha, jeho silu, jeho schopnosť milovať. Spomeňme si čo hovorí kniha Genesis: „*Vtedy Pán, Boh, utvoril z hlíny zeme človeka a vdýchol do jeho nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou*“ (Gn 2,7). Je to opis zrodu života na zemi, avšak toho života pozemského. Tu máme teraz nový „*vdych*“, do človeka ktorý už je zrodený zo zeme, avšak teraz vstupuje nový tvorivý dych, ktorý ale už nedáva zrod hmotnému človeku, ale novému človeku, človeku zrodenému Duchom, ktorý pochádza z hora. Je to zrod Božieho dieťaťa, nového človeka do ktorého vstúpi Duch. Ten Duch, ktorého Ježiš vydýchol na ľudstvo keď zomieral a čo je samotná posvätnosť života, ktorá bola darovaná nám.

Priblížili sme si dva evanjeliové podnety, ktoré hovoriace o dare Ducha na Kalvárii a v podvečer Veľkonočnej nedele. Evanjelista Ján teda hovorí, že Duch Svätý je Veľkonočný dar. Pozrime sa teraz, prečo sv. Lukáš predstavuje darovanie tohto daru až o 50 dní neskôr tj. počas hebrejskej slávnosti Turíc.

Ked' prišiel deň Turíc, boli všetci vedno na tom istom mieste. Tu sa náhle strhol hukot z neba, ako keď sa ženie prudký vietor, a naplnil celý dom, v ktorom boli. I zjavili sa im akoby ohnivé jazyky, ktoré sa rozdelili, a na každom z nich spočinul jeden. Všetkých naplnil Duch Svätý a začali hovoriť inými jazykmi, ako im Duch dával hovoriť. (Sk 2, 1-4)

Musíme si uvedomiť, že tento text nechce byť dejepisným opisom udalostí. Je to teologický traktát. Ak by sme Lukášov text Skutkov apoštolov chceli čítať ako kroniku, museli by sme sa konfrontovať s detailmi, ktoré by bolo ťažké vysvetliť. Dokonca by bolo ťažké určiť aj miesto kde sa tieto udalosti stali. Napr. v úvode sv. Lukáš sa hovorí o dome, potom sa hovorí o prítomnosti veľkého zástupu židov zo všetkých národov, ktorí prišli do Jeruzalema a ktorí sa zhromažďujú. Jediné miesto na zhromaždenie množstva ľudí v Jeruzaleme je avšak chrámové návršie. Ako to, že všetci sa zhromaždili práve tam? Text hovorí: „*Strhol sa hukot ako keď sa ženie prudký vietor.*“ Ale to nevysvetľuje, že veľké zástupy prídu na jedno miesto. Skôr naopak. Teda text Skutkov nie je to teda opis udalostí z kroniky. Avšak pokúsme pochopiť biblické obrazy, ktorými nám Lukáš vysvetľuje poslanstvo toho, čo sa stalo vo svete keď prišiel Duch z výsosti. Vďaka jeho biblickým obrazom sa nám môže podariť uvedomiť si veľkosť daru, ktorý nám dal náš Nebeský Otec.

Priblížime si dva obrazy z textu Skutkov apoštolov, ktoré sú použité pre znázornenie zoslania Ducha Svätého na ľudstvo.

Prvý obraz: „*Prudký vietor ktorý naplnil celý dom*“. Je to obraz náporu vetra (*ruach*), ktorý prichádza s ohromujúcou silou. Je to prvý obraz, ktorým nám autor Skutkov apoštolov predstavuje čo sa deje vo svete, keď prichádza posvätný Duch - *ruach*. Prichádza „ako“ prudký nápor vetra. Spomeňme si na Eliáša a jeho zjavenie Pánovej slávy na hore Horeb. „*Pred Pánom išiel vietor, veľký a prudký, ktorý trhá vrchy a láme skaly.*“ (1 Kr 19,11) Hľa, čo sa deje tam, kam prichádza tento vietor z výsosti, tá ohromujúca, Božia sila: Kam príde, nič nezostane rovnaké ako predtým. Ak príde do srdca osoby, všetko sa obráti „na ruby“. Ak to bola osoba skazená, nečestná, egoistická, pripútaná len k dobrám tohto sveta, potom celý tento štýl života je vyhodенý do vzduchu. Pripomeňme si Zacheja. Celý spôsob života, akým sa snažil zabezpečiť svoje živobytie v dobe v ktorej žil, všetko svoje naviazanie na peniaze, potešenia, užívanie si života, všetky jeho plány boli v okamihu keď sa nechal osloviť Kristom vyhodенé do vzduchu. Je to akoby do jeho domu vošiel prudký vietor. Pripomeňme si čas 2. Vatikánskeho koncilu. Keď boli otvorené brány Cirkvi Duchu Svätému, všetko to množstvo tradícií, ktoré avšak nemali žiadny základ, ktoré boli nezdravé, ktoré neboli podložené evanjeliom, tak bolo „vyhodенé do vzduchu“.

Druhý obraz: „*ohnivé jazyky*“. Nepredstavujme si ohnivé plamene ktoré zostúpili z nebies. Sám sv. Lukáš hovorí: „*ako vietor*“, „*akoby ohnivé jazyky*“. Oheň v Starom Zákone je obrazom Boha. Pripomeňme si horiaci krík z ktorého Mojžiš počul Boží hlas, alebo ohnivý stĺp, ktorý viedol Boží ľud Izrael cez púšť do zasnúbenej krajiny. Alebo ešte viac symbol ohňa vidieť keď vyvolený ľud dostáva dar Zmluvy na hore Sinaj. Kniha Exodus tento moment opisuje takto: „*Vrch Sinaj bol celkom zahalený v dyme, lebo Pán zostúpil naň v ohni, a dym vystupoval z neho ako z pece. Celý vrch sa hrozne triasol.*“ (Ex 19,18). Mojžiš neskôr ľudu hovorí: „*Stáli ste na úpäti vrchu, zatiaľ čo vrch za tmy, oblakov a mrákavy blčal ohňom až do samého neba. A Pán hovoril k vám z ohňa; zvuk slov ste počuli, ale postavu ste nevideli, okrem hlasu.*“ (Dt 4, 11).

Všimnime si, že tieto Starozákonné obrazy sú rovnaké ako tie obrazy, ktoré použil sv. Lukáš v Skutkoch apoštolov, keď chce predstaviť silu Božieho Ducha. Čo robí posvätný oheň keď prichádza? Čistí, lebo zhorí všetko, čo bolo doteraz. Pripomeňme si, čo povedal Ján Krstiteľ: „*On vás bude krstiť Duchom Svätým a ohňom. V ruke má vejačku, vyčistí si humno, pšenicu si zhromaždí do sýpky, ale plevy spáli v neuhasiteľnom ohni.*“ (Mt 3, 11-12). Krstiteľ nehovorí o ľuďoch, ktorí budú hodení do pekelného ohňa. Plevy predstavujú všetko zlo, ktoré je výsledkom našej zlomyseľnosti, hnevov, násilia, vojen. Ak vojde Duch Svätý, všetko sa spáli. Oheň Ducha Svätého očisťuje; to je jediný typ ohňa, ktorý Boh pozná; nie ten oheň, ktorý si predstavujeme keď hovoríme o pekle. Je to oheň jeho lásky, ktorá očisťuje a zúrodňuje Zem.

Potom, oheň je v Biblii je aj znamením lásky. Spomeňme si na knihu Pieseň Piesní: „*Lebo láska je mocná ako smrť a vášň lásky tvrdá ako podsvetie. Jej pála - to ohňa plápoly, jej plamene, to Jahveho je žiar.*“ (Pies 8, 7). Táto láska, posvätná láska, privádza k darovaniu celého seba samého práve z lásky, pretože v tom je posvätnosť života. Rovnako Ježiš povedal:

„*Oheň som prišiel vrhnúť na zem; a čo chcem? Len aby už vzplanul!*“ (Lk 12, 49). Ježiš prišiel na Zem práve preto, aby nám doniesol tento posvätný oheň.

„*Všetkých naplnil Duch Svätý a začali hovoriť inými jazykmi, ako im Duch dával hovoriť.*“ Všimnime si, že prvým znamením prítomnosti Ducha Svätého je „nový jazyk“, ktorý všetci rozumejú. Ten, kto dostal Ducha už nehovorí viac tak ako doteraz. Jeho jazyk už viac neobsahuje neslušné, urážlivé, ironické, klamlivé, či arogantné slová. Nový jazyk sa obracia na brata slovami povzbudenia, nádeje, odpustenia. To je jediný jazyk, ktorý je chápaný všetkými. Zjavenie Ducha nie je určené iba pre jeden jediný národ, ale pre všetky národy sveta:

V Jeruzaleme boli Židia, nábožní ľudia zo všetkých národov, čo sú pod nebom. Keď sa teda strhol tento hukot, mnoho sa ich zbehlo a boli zmätení, lebo každý ich počul hovoriť svojim jazykom. I strpli a udivení vraveli: „Nie sú títo všetci, čo tu hovoria, Galilejčania? A ako to, že ich každý z nás počuje vo svojom vlastnom jazyku, v ktorom sme sa narodili? My, Parti, Médi, Elamčania, obyvatelia Mezopotámie, Judey a Kappadócie, Pontu a Ázie, Frýgie a Pamfýlie, Egypta a líbyjských krajov okolo Cyrény, prisťahovaní Rimania, Židia aj prozelyti, Kréťania i Arabi: počujeme ich vo svojich jazykoch hovoriť o veľkých Božích skutkoch.“

Sv. Lukáš zaradil do svojho rozprávania dlhý zoznam regiónov a území vtedajšieho členenia sveta. Určite sú to rôzne územia, kde sa hovorilo aj rôznymi jazykmi. Avšak ak sa zamyslíme nad týmito názvami území, čo nájdeme? Napr. Mezopotámia a Judea: úradným jazykom v oboch krajoch bola aramejčina, teda jazyk ktorým hovoril aj Pán Ježiš. Potom boli citované provincie Malej Ázie: Pont, Pamfýlia. V týchto provinciách všetci hovorili grécky. Médi, Elamčania už ako národy zanikli. Potom sv. Lukáš spomína rôzne náboženské vrstvy: židia, prozelyti. Tí nemajú nič spoločné s rôznosťou reči a jazyka... Prečo teda sv. Lukáš uvádza tento zoznam národov? Chcel ukázať, že ľudia hovoria množstvom jazykov a rôznymi jazykmi sa myslí rôznosť kultúr, spôsobov myslenia, premýšľania, rôznosť tradícií. Všetky tieto národy teraz počujú veľké Božie diela, ktoré ohlasujú apoštoli, ktorí dostali Ducha Svätého. Aké sú to diela? Je to dar svojho Syna, ktorý nás privádza k darovaniu vlastného života. Ak by nám nebol býval daroval tento dar, potom by osud nás ľudí pochádzajúcich z tejto zeme, spočíval len v návrate späť do zeme – t.j. do hrobu. Naš život, by takto nemal žiadny význam. Preto je Ježišov dar dobrou zvesťou. Je tu darovaná nekonečná láska Boha, ktorá teraz musí byť ohlásená všetkým národom. Národy Zeme dobrú zvesť počujú vo svojom jazyku tj. vo svojej kultúre, vo svojom spôsobe premýšľania. Je chybou, ktorá sa v Cirkvi stala, keď sme pri ohlasovaní Dobrej zvesti napr. Africkom pralese slúžili sv. omšu po latinsky, keď sa tam spieval gregoriánsky chorál. Toto nie je prinášanie Dobrej zvesti evanjelia do nových národov, jazykov a kultúr, ale je to „vyvezenie“ našej kultúry k nim. Teda odkaz, ktorý nám Skutky apoštolov zachytili spočíva v tom, že máme ohlasovať zázraky Pána celému svetu, ale všetky národy musia tieto veľké veci pochopiť vo svojej mentalite a kultúre.

Skúsme si ešte vysvetliť, prečo Lukáš opisuje zoslanie Ducha svätého na hebrejský sviatok Turíc. Čo židia slávil na Turíce? Slávil dar *Tóry*. Dar *Zákona*, ktorý dostal Izraelský národ na hore Sinaj. Vieme ako bol Izrael hrdý na tento dar. Rabíni niekedy hovorili, že Boh ponúkol svoj Zákon všetkým národom, ale všetky národy tento zákon odmietli, iba Izrael, ako múdry

Ľud, tento Zákon prijal. Mojžiš svojmu ľudu hovorí: „*lebo to bude vaša múdrosť a rozumnosť pred národmi, ktoré zvedia o každom tomto príkaze a budú vravieť: „Naozaj múdry a rozumný je tento veľký národ!“ Ved' kdeže je národ taký mocný, ktorý by mal svojich bohov tak blízko, ako je Pán, náš Boh, kedykoľvek k nemu voláme. A kde je národ taký slávny, ktorý by mal (také) spravodlivé prikázania a ustanovenia, ako je celý tento zákon, ktorý vám dnes predkladám?“*“ (Dt 4, 5-8)

Ale načo slúži Zákon? Stačí iba to, aby bol napísaný na skale a ľudia sa rozhodnú dodržať to, čo je tam napísané? My vieme, že to nestačí. Sú to vonkajšie usmernenia. Navyše slovo *Tóra* je odvodené od slovesa „*jará*“, čo znamená *vrhnúť* – akoby vrhnúť šípku istým smerom. Avšak ak následne nemám silu nasledovať určený smer, je ukázanie smeru zbytočné a neužitočné. Slúži len na to, aby ma to frustrovalo a aby som sa nahneval na vlastnú slabosť. Takýto vonkajší Zákon vyjaví nedokonalosti, ale neviem ich uzdraviť. Je potrebné vnútorné uzdravenie, Dar nového života, impulz, ktorý by prišiel z vnútra, aby sme boli schopní nasledovať cestu života.

Tak prichádzame k záveru nášho uvažovania: Čo urobil Boh, keď nám daroval svojho Ducha? Daroval nám Nový Zákon. Nie vonkajší Zákon, ktorý je dobrý, ved' ukazuje na správny smer. Čo však nevie, je dať silu k jeho nasledovaniu. Nový Zákon je Duch – je to posvätný život, ktorý nám bol darovaný, nová prirodzenosť, ktorú dostalo celé ľudstvo. Človek sa stáva Božím dieťaťom a keďže je Božím dieťaťom, má v sebe pohnútku žiť podľa svojej vlastnej identity vpísanej do jeho vnútra.

Uvediem jednoduchý príklad matky. Dievča ešte nie je matkou. Keď sa stane matkou, má novú prirodzenosť a nemá potrebu vonkajších zákonov ktoré jej budú kázať čo má s dieťaťom robiť. Je to jej vlastná prirodzenosť ako matky, ktorá ju privádza žiť istým spôsobom a správať sa istým spôsobom voči svojmu dieťaťu. Hľa, čo nám bolo darované. Nová *Tóra* – Nový Zákon. Nadalej máme desať Božích prikázaní, ale oni už nie sú našou poslednou metou pri riadení nášho správania a života. Je to vnútorný impulz Božieho dieťaťa, ktorý ťa privádza k tej poslednej méte.

Preto chápeme, že na Turíce sa naplnili proroctvá starozákonných prorokov. Napr. Ezechiel hovorí: *A dám vám nové srdce a nového ducha vložím do vás; odstránim z vášho tela kamenné srdce a dám vám srdce z mäsa. Svojho ducha vložím do vášho vnútra a spôsobím, že budete kráčať podľa mojich nariadení, zachovávať moje výroky a plniť ich.* (Ez 36, 26-27). Nové srdce je nový posvätný spôsob života ktorý Ježiš priniesol do sveta. A čo sa potom stane vo svete? Hovorí nám o tom proroctvo Izaiáša: „*Až bude na nás vyliaty duch z výsosti, vtedy bude z púšte sad a sad bude pokladaný za les.*“ (Iz 32, 15) Keď Duch Svätý bude tým, čo bude pohýnať všetkých ľudí a celý svet, tak naša Zem sa stane s'á záhrada, či hustý les bohatý na plody. Už nebudú vojny, hnevy, sváry, keď všetci budú nasledovať Ducha života, ktorý nám bol darovaný.